

Bruinkopdiksnavelmees – bezig met een opmars?

André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Introductie

De bruinkopdiksnavelmees is één van de minst bekend vogelxoten. Eind jaren negentig werd een kleine populatie diksnavelmezen ontdekt nabij Weert. Pas in 2012 werd vastgesteld dat het om de bruinkopdiksnavelmees ging; een soort die inheems is in delen van Zuidoost-Azië. Deze soort wordt als kooi-/volièrevogel gehouden. Hij is eerder beschreven in Kijk op Exoten nummer 6 (september 2013). Tijd om te kijken naar de ontwikkelingen sindsdien.

Voorkomen in Nederland en internationaal

Het voorkomen van de bruinkopdiksnavelmees is beperkt tot een gebied met moerasstruwelen en vochtig bos direct ten zuidoosten van Weert en rondom het dorpje Swartbroek. Het gebied wordt doorkruist door de Leukerbeek en Tungelroyse Beek. Een groot deel van het terrein maakt deel uit van natuurgebied de Krang. Uit Nederland is verder van slechts één andere locatie een melding van deze soort bekend: in 2004 en 2005 nabij Ridderkerk (maximaal 2 exemplaren).

De Nederlandse populatie bruinkopdiksnavelmezen is tamelijk uniek. Uit omliggende landen is deze soort niet bekend. Alleen zuidelijker zit er een grote populatie in het noorden van Italië bij Lago Varese. Het zou hier gaan om een behoorlijk grote populatie (3500- 5000 expl. rond 2009). Deze stamt af van 150 vogels die in 1995 werden vrijgelaten. Recent is de soort er ook gemeld vlak over de grens, uit het Zwitserse deel van Lago Maggiore. Verder is de soort als exoot alleen bekend van Hongkong.

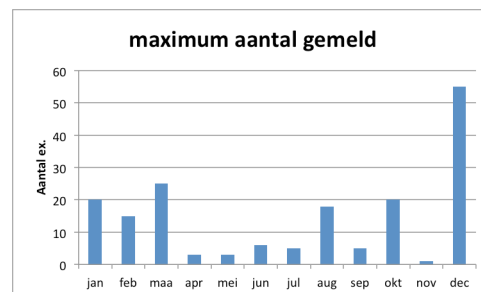
Aantalsgroei?

De populatie bruinkopdiksnavelmezen nabij Weert wordt niet systematisch gevolgd. Rond 2010 kwam de soort in de belangstelling van vogelaars en sindsdien wordt het gebied regelmatig bezocht.

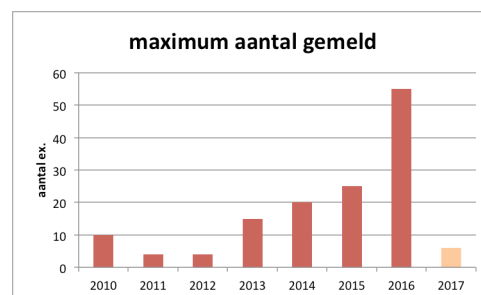
Als naar de maximaantallen die zijn doorgegeven wordt gekeken, dan wijzen die op een toename van de soort. 's Winters verzamelt de soort in groepen. Zo werd in december 2016 een groep van zeker 55 exemplaren gemeld. Het lijkt aannemelijk dat er tegenwoordig 's winters zeker 50-100 vogels in het gebied huizen.

Bruinkopdiksnavelmezen bij Weert. (Foto: Harvey van Diek)

Seizoenspatroon op basis van alle waarnemingen laat het uiteenvallen van de wintergroepen zien en de lastige traceerbaarheid in het broedseizoen. (Bron: Waarneming.nl)

Hoewel het slechts ad hoc-waarnemingen zijn, is er een patroon van toename zichtbaar. (Bron: Waarneming.nl)

Expansie?

De waarnemingen (periode 2010-2017) strekken zich uit over een afstand van ruim 5 km van noordwest naar zuidoost en van maximaal 2,5 km van zuidwest naar noordoost (totaal circa 10 km² bezet). Binnen dit gebied zijn drie kernen van waarnemingen. De eerste is de waterzuivering bij Weert, waar de soort tot en met 2015 is gemeld.

Op circa 1 kilometer ten zuidoosten hiervan ligt het gebied Kootspeel (deel van natuurgebied Krang) met de Leukerbeek, waar de soort ook dit jaar nog is gemeld. Weer een kilometer verder zuidoostelijk ligt het grootste cluster van waarnemingen in het natuurgebied Krang, rondom het dorp Swartbroek waar de Leukerbeek doorheen stroomt met waarnemingen tot en met 2017 en oostelijker stroomt de Tungalroyse Beek erdoorheen met waarnemingen tot en met 2017.

Recent lijkt de soort zich wat noordelijker te hebben uitgebreid tot natuurgebied Elburg, nabij de rijksweg A2 dat ruim een kilometer noordelijker ligt, maar via de Tungalroyse Beek is verbonden met de Krang. Aan de andere kant zijn er ook twee kilometerhokken waar de soort recent niet meer is gemeld. De expansie is dus nog beperkt

Meer kennis over de populatie is gewenst

Systematisch onderzoek in de vorm van een periodieke integrale gebiedstelling is gewenst om de verspreiding en aantalsontwikkeling goed te kunnen volgen. Dit lijkt praktisch het best uitvoerbaar in de winter in verband met de groepsvorming, maar het verspreidingsbeeld in het broedseizoen zou natuurlijk hiervan kunnen afwijken. Niettemin zijn losse waarnemingen van de soort altijd welkom, zeker uit gebieden waar het voorkomen van de soort nog niet bekend is. U kunt uw waarnemingen doorgeven op één van de webportalen: Telmee.nl of Waarneming.nl.

Waarnemingen die betrekking hebben op broedterritoria kunt u doorgeven aan Sovon via:

<https://www.sovon.nl/nl/content/losse-meldingen-broedvogels>

Meer lezen over de bruinkopdiksnavelmees?

Risico analyse:

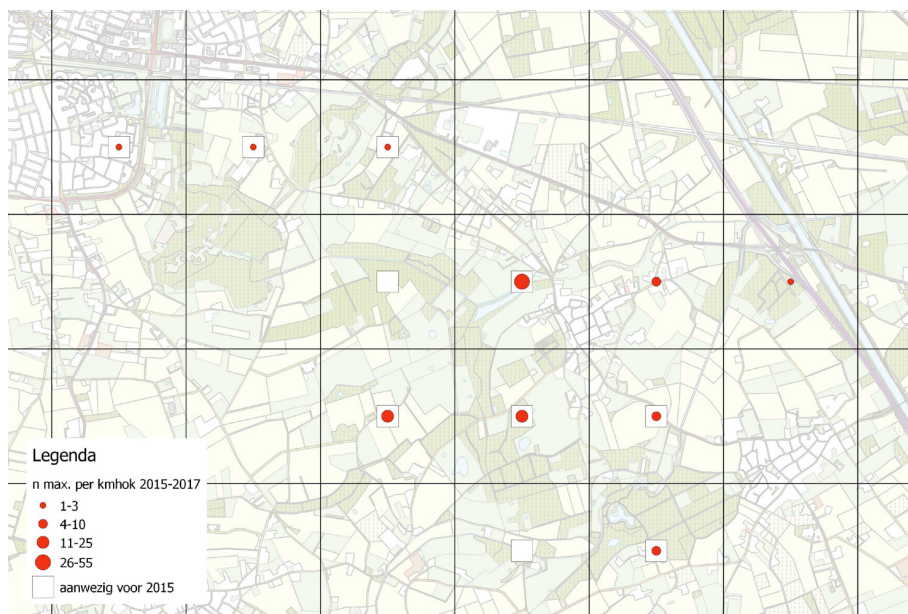
<https://www.nvwa.nl/documenten/risicobeoordeling/uitheemse-dieren/archief/2016m/bruinkopdiksnavelmees>

Soorttekst in Kijk op Exoten september 2013:

<https://www.sovon.nl/publicaties/nieuwsbrief-exoten-6>

Soortherkenning:

<https://www.sovon.nl/nl/node/6428>

Verspreiding nabij Weert voor en na 2015 op kilometerhokniveau op basis van doorgegeven waarnemingen.
(Bron: Waarneming.nl)